

Az orvosi praxis eladása. A svájci szövetségi bíróság érdekes ítéletet hozott ez év január 23-án, s ez ítélettel új csapást nyitott az értelmiségi foglalkozások átruházása tekintetében. Kimondta, hogy az orvosi praxisnak eladása nem ütközik a jó erkölcsökbe és a kikötött vételár követelhető. Az indokolásban kiemeli a bíróság, hogy az ilyfajta ügylet csak akkor volna a közmegegyezés szerint erkölcsstelen, ha a visszavonuló orvos megbízhatatlan s képzetlen egyént ajánlana patienteinek. Ámbár az orvosi hivatás nem tisztán üzleti jellegű foglalkozás, mindazonáltal célja elsősorban az orvosnak magának s hozzátartozóinak eltartása.

A német Reichsgericht az ilyfajta ügyleteket általában jó erkölcsökbe ütközőknek és semmiseknek nyilvánítja; a francia és angol gyakorlat ezzel szemben érvényeseknek ismeri el, s kereseti jogot ad a kikötött vételár érvényesítésére.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkívüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR:	Szerkeszti: DR. CHARMANT OSZKAR budapesti kir. közjegyző.	Szerkesztőség és kiadó- ==== hivatal ====
Egész évre . . . 10 kor.	Főmunkatárs: Dr. HOLITSCHER SZIGFRID budapesti kir. közj.-helyettes.	Budapest, Andrassy-út 9.
Félévre . . . 6 „		

Tartalom. Döntvényt kérünk! — Felsőbírósi határozatok. — Lapszemle. — Közlemények.

Döntvényt kérünk!

A mai judicatura folytonos ingadozása a kir. közjegyzőt, mint hivatásszerű tanácsadót és okiratszerkesztőt nem egyszer kínos helyzetbe hozza és reá erkölcsi, mint anyagi tekintetben fokozott felelősséget hárít.

Ilyen volt egyebek közt helyzetünk működésünknek egyik legfontosabb ágában: a végrendelkezések felvétele körül, jelesül a közjegyzői törvény 82. §-ában meghatározott alakú kellékek interpretációja dolgában, amíg, nagy megnyugvásunkra, a kir. Curia — múlt évi január 14-én hozott 80. sz. döntvényével — erőszakra való ténykedésünk számára szilárd irányelvet teremtett.

Nagyon óhajtott volna, ha ugyanez történnék mielőbb az anyagi jognak egyik fontos kérdésében, t. i. az *utóörökösödés fokának* kérdésében is.

A közjegyző, fentebb említett minőségében, gyakran kénytelen a bizalommal hozzáforduló felet az anyagi jog egyik-másik fontos kérdésében kioktatni és a fél akaratát a törvény és jogszokás szabályaival s elveivel összhangzásba hozni. Csaknem minden egyes végrendelkezésnél merülnek fel ilyen nagyhorderejű kérdések: így a rendelkezés tárgyát képező vagyon jogi természetének,

a gyermekek köteles részének, a hitvesek egymásközi jogviszonyának stb. kérdései. Ezek körül még eligazodhatik a közjegyző, mert érzében van pozitív törvényünk.

De vajjon hogy tájékoztassa a közjegyző a felet a materiális jognak olyan kérdésében, melyet tételes törvény nem szabályoz és melynek helyes vagy legalább egyöntetű megoldására a judicatura sem nyújt biztos vezérfonalat? Vajjon hová tekintsen ilyenkor a közjegyző, ha nem az ország legmagasabb ítélkezési fórumához, a Curiahoz, melyet döntési joggal ruház fel a törvény? De mitévő legyen a közjegyző, ha fontos és kényes hivatásában azt a sajnos tényt kell észlelnie, hogy ép a Curia ítélkezésének ingadozásai és ellentmondásai fokozzák a jogbizonytalanságot és tetézik a zűrzavart?

Amidőn ezúttal egy olyan kérdést szándékozunk fejtegetni, melyben a Curia ítélkezésének ingadozása az 1892. év óta különösen feltűnő módon észlelhető, fölösleges kiemelniünk, hogy fenti általános bírálatunk jogosultságának kimutatásával korántsem akarjuk érinteni azt a tiszteletet, melylyel hazánk jogszolgáltatásának legmagasabb és joggal nagytekintélyű foruma iránt kötelességszerűen mindig viseltettünk és viseltetünk.

A felvetett kérdés az: vajjon *hány fokig legyen helye a hitbizományi helyettesítésnek?*

Az idevágó curiai határozatokat időrendben és annak a kiemelésével közöljük, hogy *a felvetett kérdésben döntvény eddig még nincs.*

1. Az 1892. május 12-én 308. sz. a. hozott curiai határozat így szól:

„Senki sincsen elzárva attól a jogától, hogy örökösnek a **kortársak**, vagyis azok közül, akik a végrendelezés alkalmával már léteznek, annyi örököszt rendelhessen, amennyit rendelni jónak lát, és ezek közt az egymásután következés sorrendjét megállapíthassa, de ezek kimerültével a további oly örökösre nézve, aki még csak ezután lesz születendő, vagy ha kortársa is, de az utóörökösödési jog csak esetleges (?), és emiatt a végrendeletben meg sem nevezetett: a helyettesítés joghatályát veszti.“

Ez nagyjában megfelel az osztrák polgári törvénykönyv 611. és 612. §§-ainak, melyek szerint a végrendelező nemcsak egy vagy több, sőt határtalan fokú substitutiót is rendelhet ugyan, de csak kortársai javára, mely substitutio még oly utóörökösökre is

kiterjeszhető, akik a végrendelet alkotása idejében még meg sem születtek, csakhogy az *utóbbiakra* nézve, ingatlanok tekintetében az utóörökösödés csak első fokon, ingók tekintetében második fokon is hatályos.

2. Az 1895. november 13-án 7913/894. sz. a. hozott határozat indokolása így hangzik:

„A hitbizományi helyettesítés **csak a közvetlen következő első helyettesített örökösnel** foglalhat helyet, további helyettesítés azonban, vagyis hogy helyettesítettnek ismét helyettes rendeltessék, megengedve nincs.“

Vajjon mi alapon mondotta ki a Curia ezt a túlságosan szigorúnak tetsző szabályt? Nem ismerjük az indokokat, nem tudjuk tehát.

3. 1896. május 4-én 4862/96. sz. a. határozatának megokolásában a Curia a következőket mondja:

„A birói gyakorlat azt a jogszabályt állapította meg, hogy a végrendelező az általa kirendelt örökösnek, a **kortársak közül**, amennyiben a végrendeletben ezeket egyénileg megnevezi (?), annyi utóörököszt rendelhet, amennyit akar, de ezeknek kimerültével oly utóörököszt, **akí nem kortársa, vagyis a végrendelet alkotásakor még nem él**, vagy olyat, aki a végrendelezőnek esetleg kortársa volna, de a végrendelet szerint csak bizonyos eshetőségektől függő sajátosságánál fogva lenne majdan az utóöröklésre hivatva s ezért a végrendeletben meg sem nevezhető, nem rendelhet és az ilyen utóöröklés-rendelés önmagában érvénytelen.“

Tehát ez a határozat is, úgy mint az 1. pont alatti, a *kortársak* közt határtalan fokú substitutiót enged, időszerinti megszorítás nélkül is. Az indokolás „*egyénileg*“, tehát nem „*név szerint*“ megjelölendő utóörökösrről szól, és amidőn az utóörökösnek csak bizonyos eshetőségektől függő sajátosságától teszi függővé az utóörökséget, főleg még nem létező alapítványra vagy egyéb jogi személyekre látszik — érzében már kiterjesztőleg, az osztrák törvénytől eltérve — reflektálni, de azt kívánja, hogy az utóörökös a végrendeletben „*egyénileg*“ neveztesse meg.

4. Az 1897. szeptember 15-én 964. sz. a. hozott határozat így szól:

„*Hazai joggyakorlatunk* szerint a hitbizományi helyettesítés csak első fokig terjed, a helyettesítettnek további helyettes nem

rendelhető és az első helyettesített a vagyon kizárólagos és korlátlan tulajdonosává válik.“

Ez a határozat ismét a 2. pont alattival egyező. Ennek a megokolását sem ismerjük.

5. Az 1897. szeptember 22-én 6280/896. sz. a. hozott határozat indokolásában ez olvasható:

„Ami azt a kérdést illeti, hogy a végrendelező mily terjedelemben rendelhet hitbizományi helyettesítéssel utóörököst s illetve hogy az utóörökös-rendelés mely terjedelemben bir joghatálylyal, a birói gyakorlat azt a jogszabályt állapította meg, hogy a végrendelező az általa kirendelt örökösnek, a **kortársak közül**, amennyiben a végrendeletben ezeket egyénileg megnevezi, annyi utóörököst rendelhet, amennyit akar, de ezeknek kimerültével oly utóörököst, aki neki **nem** kortársa, vagyis a végrendelet alkotásakor még nem él, vagy olyat, aki a végrendelezőnek esetleg kortársa volna, de a végrendelet szerint csak bizonyos eshetőségektől függő sajátosságánál fogva lenne majdan az utóöröklésre hivatva s ezért a végrendeletben egyénileg meg sem nevezhető, nem rendelhet és az ilyen utóörökös-rendelés önmagától érvénytelen.“

Ez teljesen megfelel a 3. pont alatt közölt határozatnak.

6. Az 1900. márczius 20-án 4076. sz. a. hozott határozat indokolása — a 2. és 4. pontok alatt közölteknek megfelelően — azt mondja:

„**Itélkezési gyakorlatunk** szerint a helyettesítés csak a közvetlen következő első helyettesített örökösnel vagy hagyományosnál foglalhat helyet, további helyettesítés azonban, vagyis hogy a helyettesítettnek ismét helyettes rendeltessék, megengedve nincs.“

7. 1905. június 7. I. G. 28. szám:

„**Itélkezési gyakorlatunk** által elfogadott jogszabály, hogy ha az utóörökös az örökagyónak **nem kortársa**, ugy csak **egyszeri** helyettesítésnek van helye, vagyis az, hogy a helyettesítettnek ismét helyettes rendeltessék, megengedve nincs.“

A contrario tehát: ha az utóörökös kortárs, akkor többfoku substitutionak van helye, természetesen annyi kortárs közt egymásutáni sorban, amennyi van.

Ezt a curiai határozatot — mely az 1., 3. és 5. pontok alattiaknak csak a megszorításait mellőzi — Gottl Ágost curiai tanácselnök a curiai határozatoknak 1906-ban kiadott gyűjteményes munkájában és Márkus Dezső „Magyar magánjog“ cz. művében közli

A concret eset Cs. Antal Vincze gróf végrendeletére vonatkozik. Örökagyó hitbizományt akart létesíteni, amire nézve a királyi jóváhagyás nem volt kieszközölhető. Ugyanis nem saját ágbelieiről volt szó. A Curiának azonban ebben az ügyben csak sokkal később, 1905-ben volt alkalmá itélni és az 1863-ban divott gyakorlatot alkalmazni.

8. A Curia, tudtunkkal, legutóbb 1908. május hó 21-én 10227/906. sz. a. hozott ítéletében foglalkozott az utóörökösödés fokának kérdésével, még pedig a következő eset alkalmából: D. Sz.-né 1890. jun 14-én alkotott végrendeletével egyetemes örökösévé első férjétől született leányát O. M.-nét nevezte, de testvére férj. H. M.-nének gyermekeitől származott unokáit törzsenkint utóörökösökül rendelte; az egyik utóörökös az örökagyónő halála után született, de érdekelve voltak még oly unokák is, akik még egyáltalán nem születtek. Ez esetben kimondotta a Curia, hogy: „utóörökösök nemcsak az utóörökség megnyíltakor már élő személyes és megfogamzott méhmagzatok, hanem valamely meghatározott személynek még jövőben születendő gyermekei is lehetnek,“ tehát az 1., 3. és 5. pontok alatt közölt határozatoknak ezzel ellenkező megszorításait elejtette. Az utóörökösödés fokára nézve a Curia *direct* enuntiatiót ugyan nem tett, de azért a *többfoku* substitusok érdekében való állásfoglalása a concret határozatból s kivált annak a megokolásából biztosan megállapítható. (Közölte a „Jog“ 1908. évi 29. számában.)

Ugyancsak a substitutio fideicommissaria kérdésével foglalkoznak még: az 1878. május 28-án 4130., az 1884. június 26-án 2168., az 1884. november 6-án 3057., valamint az 1886. június 9-én 1467. sz. a. hozott curiai határozatok, *anélkül*, hogy a *többfoku substitutio* ellen állást foglaltak volna. (Közli Márkus fentidézett műve II. 187. lapján.)

Az utóbb említett határozatok szerint 1864-ben és 1879-ben elhunyt örökagyóknak még 1847-ben alkotott végrendeletéről van szó, melyet a Curia az osztrák polgári törvény elvei szerint bíralt el, oly esetben, amikor az egyik örökagyó testvérei és leszármazói javára rendelt hitbizományi helyettesítést. Igaz, hogy az összes utóörökösök egyike sem élte túl az örökagyót, amiért az illető utóörökös utódja el is utasított, de a Curia világosan kimondta, hogy felperesek akkor *igenis támaszthatnának utóörökségi igényt*,

ha a hitbizományi helyettesítés az említett oknál fogva el nem enyészett volna.

* * *

Az említett curiai határozatok egyrésze tehát mereven csakis egyfoku substitutiót enged, még aközt sem téve különbséget, vajjon a kizárt utóörökös leszármazó-e vagy sem; a határozatok másik része a kortársak javára minden időbeli korlátozás nélkül engedi meg a substitutiót, egyszer bizonyos megszorításokkal, máskor ismét azok nélkül; vannak végre olyan határozatok is, melyek a substitutio tekintetében már életben lévők, tehát tulajdonképeni kortársak, és még csak születendők közt tesznek különbséget.

Ne feledjük már most, hogy minden jogállamban a legfőbb ítélkezési forum van hivatva arra, hogy a törvény által nem elég világosan vagy csak hézagosan megoldott kérdésekben a jogélet és a judicatura számára bizonyos — ha nem is követésre kötelező, de tájékoztató — irányelveket állapítson meg. Erre vagy kifejezetten a törvényhozás jogosítja fel, vagy pedig enélkül, önként fejlődik ki abbéli nagyhorderejű és magasztos hivatása, akként, hogy a legmagasabb forum ismételten előforduló concret jogesetekben hosszabb időn keresztül *következetesen mindig ugyanazt a jogelvet* mondja ki úgy, hogy ahhoz aztán a jogélet készségesen alkalmazkodik is, *biztossággal* tudván számolni azzal, hogy a concret esetben mely végdöntés várható. A legfőbb bíróság ebbéli hivatása tehát szigoruan véve tulajdonképen csak a positiv törvény *értelmezésére* szorítkozik.

Hazánkban codifikált magánjogi törvényünk nem lévén, a következetesen megállapodott joggyakorlatot vagyunk kénytelenek jogforrás gyanánt elfogadni.

A Curia tehát hazánkban kivételesen kétféle missiót teljesít: részben *a positiv törvény értelmzésével*, részben pedig a jelzett joggyakorlat *tényleges megállapításával*. Ezen utóbbi tevékenysége körül pedig nem fogja szem elől téveszteni a *szokásjog* főelveit. Hisz a ma uralkodó általános nézet nemcsak a tételes törvényhozást, hanem magát a jogszokást is a jogalkotás *egyenjogu* forrásának vallja. A Curia tehát részben a jogalkotó elemet nem magában keresheti, hanem a szokásban, az lévén csak a hivatása, hogy a szokást helyesen észlelje és gondosan megállapítsa.

Ámde hogy a szokást egy egész ország jogéletének forrásául el lehessen fogadni, evégből annak hosszú időn keresztül következetesen megnyilvánuló és egyenlő, *azaz folytonos ingadozások és ellentmondások által meg nem szakított jogcselekmények* lánczolataként kell jelentkeznie. Ezek összesége alkotja tehát idővel a törvényt pótló joggyakorlatot, a *szokásjogot*.

Arra a kérdésre azonban, hogy: olyan volt-e az a joggyakorlat, amelyre legfőbb ítélő forumunk eddigi ellentmondó enuntiatioit fektette, sajnos, határozott nem-mel kell felelnünk, mert a Curia gyakorlata a most tárgyalt kérdésben a minduntalan nyilvánuló ingadozás, a folyton megújuló önleczáfolás képét mutatja, eltekintve attól a szintén vizás körülménytől, hogy a Curia és az ezt nagyrészt vakon követő alsóbíróságok majd „joggyakorlat“-ra, majd pedig „ítélkezési gyakorlat“-ra támaszkodnak, holott nagy különbség van a kettő között. Az *ítélkezési* gyakorlat ugyanis csak tartalom nélküli keret és vajmi keveset ér, ha nem áll mögötte a jogforrásul szolgálható valóságos *tényleges* gyakorlat; mert nem a bíró az, aki a jogot alkotja, hanem a szokás.

* * *

Vessünk most egy áttekintő pillantást arra, hogy kérdésünkben milyen volt a legutóbbi 50 esztendő alatt a joggyakorlat, mely mint jogforrás, legfőbb bírósági döntvény alapjául szolgálhat.

Az 1853. évben hazánkban életbe lépett osztrák polgári törvénykönyv előtti időszakról, így hát a lekötött ősi vagyontól és a jobbágyi birtoktól természetesen eltekintve, ezuttal csak a *szabad birtokról* szólunk.

A városokban érvényes *statutumok* a hitbizományi helyettesítés dolgában megszorítást nem tartalmaztak. Sőt ellenkezőleg. Akárhány statutumban nyilvánul meg annak a törekvésnek a támogatása, hogy a fekvő birtok a nemzedék részére megtartassék. Az 1853. év előtti gyakorlatra tehát substitutiót megszorító határozatok nem támaszkodhatnak. (L. Frank „Közigazság törvénye“ I. 447. lap. Erészben nem is szükséges a H. K.-re 1. rész 5. és 57. c) és az 1715 : XXVI. t.-cz. 3. §-ára visszamenni.)

Az 1853. május 1-én életbelépett ősiségi nyiltparancs — a különféle természetű és eredetű vagyon közti különbséget megszüntetvén — a végrendelkezési jogosultság kérdését az osztrák

polgári törvénykönyv szabályai alá helyezte, mely törvény — mint fentebb láttuk — 611. §-ában [a substitutióknak kortársak közt semmiféle határt sem szabott, de 612. §-ában azokra nézve, akik a végrendekezés idejében még meg nem születtek: ingó vagyont tekintetében csak kétfoku, ingatlanok tekintetében pedig csak egyfoku substitutiót engedett.

Az ezen szabályoknak megfelelő joggyakorlat tehát okvetetlenül fennállott 1861-ig. Ebben a korszakban tehát még törvényes joggyakorlatról szólni sem lehet.

Az országbirói értekezlet 1861-ben életbe lépett ideigl. törvénykezési szabályai — amikor az ősiségi pátensnek mindazon rendelkezéseit, „melyek öröklésre vonatkoznak“, megszüntették és ezek helyébe „a magyar öröklési elvekkel megegyező“ újabb szabályokat léptettek életbe — pro futuro az osztr. polg. törvénykönyvet 611. és 612. §§-aival együtt hatályon kívül helyezték, még pedig csakis a szűkebb Magyarországon, mert az erdélyi részekre nézve az még ma is érvényben van.

Csakhogy az országbirói értekezlet a végrendekezési szabadság kérdésében — a kötelesrésztől eltekintve — egyáltalában semmiféle korlátot sem állított fel, így hát különösen a substitutio dolgában sem. Minthogy pedig afféle korlátozást a szabad birtok tekintetében az érvényükbe visszahelyezett régi magyar törvények sem ismertek, ennél fogva érzében a végrendekező *teljesen korlátlan* rendelkezési joga is feléledt.

Most már tehát csak arról lehet szó: vajjon milyenné fejlődött azóta a tényleges gyakorlat?

A tapasztalás arra vall, hogy a végrendekezők gyakran éltek korlátlan végintézkedési jogukkal, melyet a bíróságok minden kivétel nélkül el is ismertek.

Tudtunkkal a fentebbi 1. pont alatt közölt 1892. évi 308. sz. *curiai határozat* volt a legelső, mely a substitutio fokát megszorította, még pedig majdnem teljesen az osztr. polg. törvénykönyv imént idézett szabályaihoz alkalmazkodva és a tényleg fennálló „joggyakorlatra“ utalva.

Azt az intézkedést, kivált a joggyakorlatra való hivatkozást is, csak helyeselni lehetett, mert könnyen érthető, hogy a folytatólagos gyakorlat, az osztrák törvény érvényének megszűnte utáni időben is még annak a törvénynek ebbeli rendelkezéseit követte,

amidőn a jogélet nem egy institutiót vett át az osztrák uralom alatti gyakorlatból. Ugyanezen szempont alá esnek a fentebb 3., 5. és 7. pontok alatt közölt határozatok is. Amikor tehát ezen összes curiai határozatok, némi eltérésekkel, az enuntiatio támogatása végett, a tényleges „joggyakorlat“-ra utalnak, akkor azt kell feltételezni, hogy *azt* a joggyakorlatot értik és állapítják meg, amely mintegy folytatása volt az osztrák aera joggyakorlatának.

De azt már egyáltalában nem vagyunk képesek felfogni, hogy miképen lehetett nemsokára, az ép jelzettekől hirtelen eltérni és olyan, szinte drasztikus szabályt felállítani, mely, minden különbség nélkül, csak egyetlenegy substitutionalis fokot enged meg és mely ekként egy csapással túlteszi magát az egész multon, s ép azon a tényleges gyakorlaton, amelyre pláne még kifejezetten hivatkozik is! — Ilyen szabályt statuáltak a 2., 4. és 6. pontok alatt közölt s hasonló más curiai határozatok.

Mert szerintünk csak két alternativa közt lehetett választani: vagy a magyar törvények (ideértve az országbirói értekezlet ideigl. törvényk. szabályait is) szerinti *teljes végrendekezési szabadságot* kellett elfogadni, — ami *elméletileg* az egyedül helyes intézkedés lenne ugyan, de melyet kizár az a nagyfontosságú közgazdasági érdek, mely a fekvő birtoknak kiszámíthatatlan hosszú időre való lekötését tiltja;

vagy pedig, részben fictio segélyével, a *tényleges joggyakorlatra* kellett támaszkodni, mely csakis az osztr. polg. törvénykönyv 611. §-án alapuló joggyakorlat lehet, mely éveken át valósággal divott — s az ország Királyhágóntúli részében még ma is követetik — és mely kétségkívül az osztr. polg. törvénykönyv hatályon kívül helyezése után is folytatólag fennállott.

De hogy a fictióval annyira menjünk, hogy minden történelmi támpont s minden pozitív törvényrendekezésből levezethető analogia hiányában, sőt ellenkezőleg, a mult törvények ellenére és az ezek által jogéletünkben hagyott nyomok ignorálásával, elegendő kényszerítő ok nélkül, csakis az elsőfokú substitutiót engedjük meg s ezzel az egyén szabad rendelkezési jogát nemcsak túlságosan, de fölöslegesen is megszorítsuk, amint ezt a fentebb idézett curiai határozatok teszik, — ezt már tán még sem lehet helyeselni.

Mily zavarokra, ellentmondásokra, vizátságokra, sőt sérelmekre vezetett ez már eddig is!

Valóban mellőzhetetlenül szükséges, hogy legfelsőbb bírói forumunk végre-valahára elhagyja az ingatag talajt és szilárd s következetes álláspontra helyezkedjék. Enununcióinak komolysága, tekintélye s hitele is megköveteli ezt, mert csak így lehet az a biztos vezércsillag, melyet jogéletünk készségesen követ.

*

A mondottakból következik, hogy a most tárgyalt kérdésben csakis *az osztrák korszakból fennmaradt gyakorlatnak* lehetünk hivei. Ezt a már kifejtett fontos okokon kívül még a következő érvekkel is támogatjuk:

I. Utalunk mindenekelőtt a *jogegység* fontos elvére. Egy és ugyanazon országnak a jogéletét nem választhatja szét geográfiai határvonal. És ezt a Curia, igen helyesen, fel is ismerte, amikor — (lásd fentebbi 7. pont alatt közölt legutóbbi határozatát) — némi ingadozás után, az osztrák gyakorlatnak megfelelő álláspontra *ismét visszatért s azt a mai napig fenn is tartotta*. Nincs legalább tudomásunk arról, hogy ettől ismét eltért volna.

Igy tehát fölöslegesnek is látszanék minden további fejtegetés, ha a mondottak alapján, nem jelentkeznék feltétlenül szükségesnek az, hogy a Curia abbéli végmegállapodása teljes ülésben történjék, vagyis hogy a határozat *döntvény alakjában* mondassék ki.

De tán még így sem lesz meddő, ha — már e kérdéssel foglalkozva — folytatjuk érvelésünket, amelylyel a Curia legutolsó állásfoglalása fenntartásának szükségességét igyekezünk igazolni.

II. Az újabkori magyar törvények közt is találunk már nyomára annak az intenciónak, mely a *többfokú utóörökösödést* nem kívánja kizárni. A gyámsági és gondnoksági ügyekről szóló 1877. évi XX. t.-cz. 30. §-ának *c)* pontja a születendő utóörökösök képviseletéről gondoskodik. Hasonlóan az örökösödési eljárásról szóló 1894. évi XVI. t.-cz. is. (79. és 80. §§-ok.)

III. Hazai kommentátoraink közt, Franktól és Kelementől kezdve Wenczelig, Suhajdáig és Zlinszkyig, egy sincsen, aki azt állapítaná meg, hogy a magyar joggyakorlat (mindig csak az idézett néhány curiai határozattól eltekintve) a substitutiót csak egyetlenegy fokra szorította volna.

IV. A külföldi államok közül *Svájcz* az egyedüli, melynek egyes kantonjaiban csak egyfokú substitutió van helye és mely ettől a főelvtől semmiféle kivételt sem ismer; de viszont vannak svájci kantonok (Genf, Wallis stb.), melyekben a Code civile liberálisabb rendelkezései vannak érvényben. Az előbbi intézmény magyarázatát az államformában kell keresni: a köztársaság elvei nagyon is háttérbe szorítják a család érdekeit a köz érdekeivel szemben; az ági vagyon és a hitbizomány intézményeit ott egyáltalán nem ismerik; a középkor felfogása irányítja ott ma is a jogi közéletet és az állami intézményeket, azon elveknek megfelelően, amelyeket a mai codex vall.

Hazánkban megfordítva áll a dolog. Mi az ősiség évszázados intézményének a közfelfogásra és a családi élet berendezésére való kihatása alól egy-két radikálisan rögtönzött intézkedéssel nem szabadulhatunk. Hiszen különösen mi, közjegyzők, tudjuk azt, hogy a közönség mennyire ragaszkodik a családi röghöz, az őskortól átvett vagyonhoz, és mennyire igyekszik ezt az utódok számára is fenntartani. Ez a magyar nemzet vérében van, és mi nem engedhetünk meg magunknak olyan rohamos, nagy felforgatás veszélyével járó fejlődést, olyan átmenet nélküli ugrást a jogéletben, mint amelyet pl. a substitutió egyiketlenegy fokra való szorítása jelentene a közfelfogásban. Az ilyesmit elő kell készíteni, ehhez pedig idő kell és a közönség felfogásának lassú, lépésenként való átalakulása. Átmenetként, a jövő törvényhozásig, érjük be tehát a Curianak azokkal a bölcs határozataival, amelyekkel a kérdésben való állásfoglalásának jelzését megkezdette s egyelőre be is rekesztette.

Olaszország is csak egyfokú substitutiót ismer, de kivételt statuál már a *közjótékonyosság* céljaira tett intézkedések érdekében. A Curia radikális határozatai még ezeket sem veszik tekintetbe, pedig ez a momentum a substitutio kérdésében, fontosságánál fogva, különös és beható figyelmet s méltatást érdemel.

Franciaországban és azokban a többi államokban, amelyekben (Belgium, a volt Rajnatartományok, Svájcznak fentemlített némely kantonjai stb.) a Code civile van meghonosítva, szintén csak egyfokú substitutió van ugyan helye, de az *örökhagyó lezármazói javára* a többfokú is meg van engedve.

A *Gemeines Recht* az utóörökösödés eseteit *négyszeri utódlásig* engedi meg.

A porosz *Landrecht* szerint a substitutio a *második* helyen helyettesítettnek javára is érvényes. (I. rész, 12. czim, 55. §.)

A *szász polgári törvénykönyv* (2504—2527. §§.) nemcsak korlátlan fokú hitbizományi helyettesítést enged, hanem — fejedelmi jóváhagyás nélkül is — ugynevezett családi várományt (Familienanwartschaft), mely addig, amíg a vagyon a harmadik kézbe jutott, meg nem változtatható.

A *német birodalmi törvény* szerint akárhány utóörökös nevezhető, de a substitutio hatályát veszti, ha az utóörökösödés esete örökhagyó halálától számított 30 éven belül be nem áll.

V. A *magyar polgári törvénykönyv* tervezete és a törvényt előkészítő igazságügyministeri szakbizottság a *többfokú* substitutio mellett foglalt állást, és pedig a mai osztrák polgári törvény keretében, tehát *kortársak* javára, de a mai német törvényből mégis átvévén az időbeli korlátozást olyan értelemben, hogy az utóörökösödés hatálya az örökhagyó halálától számítandó *32 év elteltével* megszűnjék.

Ugy a tervezet, mint az igazságügyministerium által szervezett állandó bizottság vezetősége az utóörökösödés intézményét elvben egyhangulag elfogadta ugyan, de a szaktanácskozásban jelentős nézeteltérések mutatkoztak abban a kérdésben: vajjon az intézmény minő tárgyi és időbeli korlátozásokhoz köttessék, nevezetesen hányszor ismétlődhessék a substitutio és mennyi ideig legyen az utóörökösnevezés hatályos?

A vélemények eltérése főként azon kérdés körül nyilvánult meg: vajjon a végrendelkező szabad intézkedési jogának hol szabnak határt a vagyon hosszabb időre való leköttése által közletről érintett *közgazdasági érdekek*?

a) A *tervezet* abból a felfogásból indul ki, hogy a közgazdasági érdekek csak azt kívánják, hogy a vagyon leköttöttsége időbelileg sokáig ne tartson, de nem tartja azt abból a szempontból korlátozandónak, hogy ez alatt az idő alatt a vagyon bármennyi kézen ne mehessen keresztül. Ezt szem előtt tartva, azt a főszabályt állítja fel, hogy végrendelkező akárhány utóörököst nevezhet; a két ellentétes érdek közti határt pedig az örökhagyó halálától számított 32 esztendőnek, mint maximális határidőnek a megállapításában találja, oly értelemben, hogyha az utóörökösödés esete a mondott időn belül be nem áll, az utóörökösnevezés hatályta-

lanná válik. Ez a szabály azonban, az örökhagyó halálakor már élő nemzedékre (kortársakra) való tekintettel, szigorúságában enyhített, még pedig annak a kimondásával, hogy: ha az utóörökösödés esete 32 év után következik ugyan be, de az örökös ezt az időpontot megéri, avagy ha az utóörökös az örökhagyó halálakor már életben van és a 32 évnél később bekövetkező utóörökösödést megéri: akkor ennek a hatályossága kivételesen mégis elismertetik, mert az utóörökösödés az ép jelzett esetekben ugyanannak az egy nemzedéknek az életébe esik. Erészben a tervezet, az utóörökösödés dolgában, kizárólag csak arészt tesz különbséget, vajjon az utóörökös *physikai személy-e* vagy *jogi személy.* (1870. §.)

b) A tervezet e javaslatával szemben az *állandó bizottság vezetőségének főelőadmánya* az utóörökösödést a következő tárgyi és időbeli korlátokhoz kívánta köttetni:

α) az utóörökösödés rendszerint csak egyszer foglalhasson helyet, de többszörös utóörökösödésnek az örökhagyó családja — leszármazók, felmenők, testvérek és házastárs — érdekében mégis lehessen helye;

β) az utóörökösnevezés rendszerint csak 32 évig legyen hatályos.

A két javaslat tehát a főelv kérdésében csak annyiban különbözik egymástól, hogy míg a tervezet szerint a csak kivételesen tovább kiterjeszthető utóörökösödésbe 32 éven belül bárki is, akárhánnyadik fokban beléphet — még pedig tekintet nélkül az utóörökösöknek az örökhagyóhoz, illetve előörököshöz való viszonyára — addig a főelőadmány szerint az utóörökösödés (az általa szintén elfogadott 32 évi határidőn belül) rendszerint csak egyszer, kivételesen azonban, örökhagyó családbeliei javára, többször is foglalhat helyet úgy, hogy a családi vagyon legalább a *második* nemzedék számára megőrizhető legyen.

A szaktanácskozás a *tervezet* eredeti javaslatát fogadta el.

Megjegyezzük azonban, hogy — bár a szakbizottságban a Curia több tagja, mondhatni diszei által volt képviselve, — egyetlen hang sem nyilatkozott ott azon *curiai határozatok* értelmében, melyek az *egyetlen* utóörökösödési fokot állapítják meg oly mereven s *minden kivétel nélkül*, tehát még a közvetlen leszármazók kizárásával is!

Az előrebocsátottakból pedig most a következő reflexiókat vezetjük le:

Nem végleges reformról, nem valóságos törvényalkotásról van most szó. A jövő törvényhozás dolga lesz majd megtalálni azt a módozatot, mely a két ellentétes érdeket: az egyén rendelkezési jogának szabadságát és a közgazdasági tekinteteket egymással összhangzásba hozza.

Ezidőszerint a Curia hivatása csak az lehet, hogy a multat — a teljesen korlátlan rendelkezési jog korszakát — a jövővel, még pedig a végleges reformig, döntvény által, mintegy áthidalóan összekösse, számolva ennél úgy a multnak intézményeivel, mint a mai közfelfogással és figyelembe véve a jogegység s a jogfolytonosság fentebb hangoztatott érdekeit is.

Elvégre is a merev egyfoku és másrészt a kortársakra kiterjedő substitutio közt alig van *gyakorlati* különbség és kétely esetében mégis csak a kevésbé radikális megoldás választandó és az, mely különösen a méltányosságnak is jobban megfelel, tehát egyebek közt az egyén rendelkezési jogát legkevésbé szorítja meg s a konkrét jogviszonyokat jobban óvja meg anélkül, hogy a közérdeket nagyobb sérelemnek tenné ki.

Az sem lenne tán meddő dolog, ha emellett a jövő polgári törvénykönyvet érészben oly alaposan előkészítő munkálatok figyelemre méltattatnának.

De bármily állást foglaljon is a Curia a most tárgyalt kérdésben, válassza bár a legszigorúbb, a legradikálisabb megoldást, még ez is előnyösebb lenne a mai ingatag, kapkodó, bizonytalan állapotnál.

Azzal végezzük tehát, amivel kezdtük: tiszteletteljesen *döntvényt kérünk!*

Dr. Szécsi Ferencz
hatvani kir. közjegyző.

Felsőbirósági határozatok.

Közjegyzői rendtartás.

126. Az 1874. évi XXXV. t.-cz. 111. és következő §§-aiban szabályozott eljárás csak a kielégítési végrehajtás esetében nyerhet alkalmazást, minélfogva a helytelenül elrendelt biztosítási végrehajtás ellen csak felfolyamodásnak, tehát nem kifogásnak, van helye.

Minthogy tehát az alsóbíróóságok a törvény által meg nem engedett kifogásokat elfogadták s annak érdemi elbírálásába is bocsátkoztak, oly lényeges eljárási szabálysértést követtek el, melynélfogva az 1881. évi LIX. t.-cz. 39. §-ának o) pontja alapján, mely az 1874. évi XXXV. t.-cz. 116. §-ának második bekezdésére való tekintettel jelen ügyben is irányadó, mind a két alsóbíróósági végzést a megelőző eljárással együtt a kifogások elfogadásáig bezárólag hivatalból megsemmisíteni kellett. (Curia 1900. április 23. 1148. sz.)

*

127. Alperes azt vitatja, hogy a kereseti váltót fizetés végett H. F.-nek kellett volna bemutatni, ami meg nem történt, s hogy az óvás tartalma valótlán. Elfogadva alperesnek azt az álláspontját, hogy a fizetés végetti bemutatásnak H. F.-nél kellett történni, alperes panasza alaptalan, mert habár a váltóóvás mint közokirat ellenében a tartalom hamisságának bebizonyítása az 1868. évi LIV. t.-cz. 165. §-ához képest meg van engedve, az a panaszlott körülmény, hogy az óvatoló kir. közjegyzőnek az óváslevéllel igazolt az a ténye, hogy a rendőri hivatalnál H. F. lakása után tudakozódott, a valóságnak nem felel meg, csak azon esetben volna figyelembe vehető, ha azt a kifogásoló alperes bebizonyítja, alperes azonban ezt be nem bizonyította. Minthogy tehát az óvásnak az a tartalma, hogy az óvatoló kir. közjegyző H. F. váltóelfogadó lakását kereste, de a rendőri hivatalnál tett tudakozódása dacára meg nem találta, valónak veendő, ezzel pedig nevezett ellenében az óvási cselekmény a váltótörvény 99. §-a értelmében szabályszerűen befejezettnek tekintendő, amennyiben alperesnek az az állítása, hogy az óvatoló kir. közjegyző H. F. lakását tudta és így szükségtelen volt a rendőri hivatalnál való tudakozódása, bebizonyítást nem nyert, következésképp nincs alapja ama panasznak, hogy a váltófizetés végett H. F. elfogadónak be nem mutattatott.

Az pedig, hogy a kir. közjegyző a közjegyzői törvény 42. §. a) és 5. pontjai értelmében el nem járhatott, szintén alaptalan, mert a kir. közjegyző mint felperes részvénytársaság igazgatósági tagja abban az ügyben, melyre nézve az óvás felvételét, sem személyesen érdekeltnek, sem megbizottként közreműködőnek nem tekinthető, különben is az idézett §. d) pontja ugyanannak a törvénynek 104. §. 2. bekezdése értelmében az óvás felvételénél nem képez kizáró okot. (Curia 1909. márczius 17. 806/1908. sz.)

*

128. A 2. r. alperes aláírásának valódiságát nem tagadta ugyan, de 1. r. alperessel közösen beadott kifogásában a váltó összegének kifizetésére való kötelezettségét tagadta s a kereset elutasítását kérte, felperes pedig maga hozta fel, hogy a cséplő-

készletre vonatkozó, tehát a kereseti váltóra s a D) alatti megrendelésre 2. r. alperes nevét, ennek megbízása folytán férje, az 1. r. alperes irta alá, azt pedig nem is állította, hogy 1. r. alperes a váltónak neje névalírásával ellátására 2. r. alperestől közjegyzői okiratban kapott volna megbízást; már pedig ily megbízás nélkül 1. r. alperes a neje helyett érvényes váltókötelezettséget az 1886 : VII. t.-cz. 23. §. b) pontja értelmében nem vállalhatott, és mint-hogy az érvénytelen aláírásnak utólagos jóváhagyása érvényes váltókötelezettséget nem szül, ha a 2. r. alperes védekezésében ily jóváhagyás bentfoglalt volna is tekinthető, felperesnek a 2. r. alperes ellen a kereseti váltó alapján követelhetési joga nincs, és mert a közjegyzői megbízás hiánya nemcsak a kötelezett ebbeli kifogása folytán, hanem hivatalból is észlelendő. (Curia 1909. márczius 16. 750/1908. sz.)

*

129. A kir. közjegyző által felvett jegyzőkönyv tartalmából kétségtelen, hogy özv. gróf B. B.-né született T. E. akkor, midőn írásbeli végrendeletét a kir. közjegyzőnél letette, kifejezetten az 1876 : XVI. t.-cz. 23. és 24. §-ában szabályozott letételt célozta; ezáltal pedig ki van zárva, hogy szándéka csupán a végrendeletnek az 1874 : XXXV. t.-cz. 106. §-ában körülírt őrizetbe vételére irányult volna; az írásbeli magánvégrendeletnek a kir. közjegyzőnél történt letételének azonban nem érvényességi kelléke az, hogy a végrendelet nyíltan adassék át a kir. közjegyzőnek; minélfogva örökhatályúnak végrendelete azon az alapon, hogy azt borítékba zárva adta át a közjegyzőnek, érvénytelennek nem nyilvánítható. (Curia 1909. április 2. 14/1909. sz.)

*

130. A felperes maga azt az álláspontot foglalja el, hogy midőn nejét az 1. rendű alperest az adásvételi szerződésbe vevőtársul felvételére, a megvett ingatlan felét neki ajándékolni kívánta juttatni. Azt állítja azonban, hogy az ajándékozási ügylet meg nem áll, mert házastársak közt ingatlanoknál az ajándékozási ügylet érvényességéhez közjegyzői okirat szükséges; de ha az ajándékozás jogérvényesen létrejött volna, az hatálytalanítandó, mert neje őt hűtlenül elhagyta s így vele szemben hálátlan volt.

Ámde a meg nem támadott tényállásból az tűnik ki, hogy nem az ingatlan, hanem az ingatlanért a felperes által több hónappal az adásvételi szerződés megkötése után saját vagyonából fizetett vételár volt az ajándékozás tárgya, mert ha valaki harmadik személy részére ajándékolni ingatlant vásárol olyképp, hogy az eladóval kötött szerződésbe közvetlenül a megajándékozni kívánt személy neve iratik vevőfél gyanánt s így a telekkönyvi tulajdon az eladóról közvetlenül a megajándékozni kívánt személyre száll

át, akkor az ajándék közvetlen tárgya nem maga az ingatlan, hanem az az összeg, amelyet az ajándékozó vételár fejében az eladónak fizet. Minthogy továbbá a felperesnek az a ténye, hogy a vételárat az eladónak kifizette, egyjelentőségű azzal, mintha az összeget a megajándékozottnak átadja, ennél fogva a felperes részéről is állított ajándékozás érvényesen létrejöhetett anélkül, hogy közjegyzői okirat kiállításának szüksége forgott volna fenn. Hogy pedig az adásvételi szerződéshez az 1. rendű alperes a maga részéről utólag hozzájárult, ez az ő magatartásából kitűnik s az adásvételi szerződéshez való hozzájárulás már magában foglalja az ajándékozás elfogadását. Ezek szerint a felperes az 1. rendű alperes tulajdonjogát azon az alapon, hogy az ajándékozás eredetileg érvénytelen, sikerrel meg nem támadhatja. (Budapesti tábla 1909. április 3. G. 875/1908. sz.)

Czégügyek. Váltóóvás.

131. Az előterjesztés tárgyában hozott végzésének indokaiban helyesen fejtette ki az elsőbíróság, hogy a „budai“ jelző a főváros egyrészének közelebbi megjelölésére szolgál és a forgalomban általánosan használtatik ép úgy, mint a „belvárosi“, „erzsébetvárosi“, „ó-budai“ stb. jelző a főváros más és más részeinek megjelölésére. Minthogy eszerint nem forog fenn az 1898 : IV. t.-cz. 5. §-ába ütköző az az eset, hogy a cég szövegébe a község neve annak hivatalos nevével eltérő alakban vétetik fel, helyesen járt el az elsőbíróság, midőn a „Budai polgári takarékpénztár“ magyar cégszöveg bejegyzését elrendelte. Ámbar az előterjesztéssel kapcsolatos felfolyamodásban a cég bejegyzése egészben meg van támadva s így megtámadottnak tekintendő a német cégszöveg bejegyzése is, a kir. ítélőtábla úgy találta, hogy nincs törvényes akadálya az „Ofner Bürgerliche Sparcassa Actiengesellschaft“ német cégszöveg bejegyzésének sem és nem lehet helye annak, hogy a folyamodó részvénytársaság e cégszövegben az „Ofner“ szó elhagyására és ehelyett a „Budaer“ szó felvételére felhívassék; mert eltekintve attól, hogy a bíróság nem adhat utasítást arra, hogy a folyamodó minő cégszöveg bejegyzését kérje, a bejelentett cégszövegben az „Ofner“ szó csupán fordítása a magyar cégszövegben előforduló „Budaer“ jelzőnek, község nevével tehát ép oly kevéssé jelenti, mint az utóbbi, az pedig köztudomású, hogy a forgalomban a „budai“ jelzöt nemcsak a németajkúak, hanem mindazok, akik németül beszélnek, németül az „Ofner“ szóval adják vissza, illetőleg fordítják, ez a szó tehát a közhasználat szerint a „budai“ jelzőnek helyes német fordítása. (Budapesti tábla 1909. május 4. 1256. sz.)

A közjegyzői gyakorlatot érdeklő jogesetek.

132. Minthogy a végrendelet hatálya azon időpontban létező állapot szerint ítélendő meg, amidőn az örökhagyó elhalt s azon esetben, midőn általános örökös nincs nevezve, az örökös vagy hagyományos csakis azt kaphatja a végrendelet alapján, ami a végrendeletben részére minden kétséget kizárólag kijelölve van és ha az ekként egyedileg kijelölt vagyontárgy az örökhagyó elhaltakor természetben nincs meg, akkor a végintézkedés erre vonatkozóan hatálytalanná válik; minthogy az örökhagyó végrendeletében M. M.-né T. T. alperes általános örökössé nevezve nincs és ezt nem állapíthatja meg az örökhagyónak előzőleg irt leveleiből vagy előzőleg keletkezett jogügyleteiből kivehető szándéka sem, minthogy az örökhagyó végrendeletében a most nevezett alperesnek hagyott, a szatmárnémetii 357. számú telekjegyzőkönyvben foglalt házat utóbb elidegenítette, amennyiben elcserélte a hagyatékhöz leltározott ingatlanért és így a fenti jogszabálynál fogva a végintézkedés hatályát veszítette: érszben mindkét alsóbíróság ítéletének megváltoztatása mellett a rendelkező rész szerint kellett itélni, annál is inkább, mert a H. K. I. R. LXX. t.-cz. 4. §, és LXXIII. t.-cz. 1. §. az elcserélt vagyon, illetve túlfizetésnek szerzeményi és ági természetéről rendelkezik, de nem alkalmazható a végrendelet hatályának megbirálásánál, a fenti általános jogszabállyal szemben; és mert a végrendelet csere esetében csak helyettesíthető dolgokra marad hatályban, de a ház ilyen dolgot nem képez. (Curia 1909. február 18. 3916/908. sz.)

*

133. Az örökhagyó végrendelete 3. pontjában már a végrendelet alkotásakor is per alatt álló, illetve az örökhagyó részéről per útján érvényesített, részben ingatlanokra, részben 6640 K készpénzre és járulékaikra vonatkozó igényét, illetve követelését (zálogvisszaváltási pert) hagyományozván a felperesre, ennek a hagyománynak épp ezen peres, vagyis annál a jellegénél fogva, hogy annak rendeltetése az érvényesülés, a behajtás volt s hogy mindez már az örökhagyó életében is bekövetkezhetett, az örökhagyó szándékához képest a felperes részére hagyományozottnak tulajdonképp az tekintendő, ami a zálogváltó per eredményeképpen előáll. Ennélfogva az a hagyomány nem vált hatálytalanná azért, hogy örökhagyó az említett pert még életében egyezségileg befejezte olyan módon, hogy annak tárgya fejében 2000 K-t felvett s 1025 K-t birói letétbe helyezett, nem vált pedig hatálytalanná annál kevésbé, mert a hagyomány egy peres, tehát úgy eredményére, mint tárgyára nézve még bizonytalan igényre vonatkozóan, az említett egyezségnek a hagyomány szempontjából csak az a

hatálya van, hogy az egyezség folytán csak a hagyományozott igénynek a tárgya lett az örökhagyó részéről közelebből meghatározva, ez azonban a hagyományozott igényre megszüntetően ki nem hatott s így az egyezség folytán ez igénynek a tárgya sem enyészett el. (Curia 1909. márczius 9. 5387/1908. sz.)

*

134. Ha a férj halála esetére vagyonáról akként rendelkezik, hogy nejét a közszerzeményét s az abba beruházott külön vagyontát meghaladó vagyonértékben részesíti, örökhagyónak akaratát, amennyiben a fennforgó körülményekből ellentétes szándékára következtetni nem lehet, arra irányítottak kell tekinteni, hogy ezzel a juttatással nejét közszerzeményi és egyéb igényeire is kielégíteni kívánta.

Az a jogszabály, hogy az özvegyi jog a kötelesrészt rendszerint nem terhelheti, csak az esetben nyer alkalmazást, ha a hagyatéki vagyonnak kötelesrészen felüli jövedelme az özvegy tisztességes ellátására elegendő.

A végrendeletnek az a rendelkezése, amelylyel az özvegy az örökhagyó hagyatékához tartozó ingatlanokra kiterjedő élethossziglani, tehát másodszori férjhezmenetele esetére is kiterjedő haszonélvezeti jogot nyer, kétségtelenül sérti a kötelesrészt. (Curia 1909. márcz. 9. 5473/908. sz.)

*

135. Özv. gróf B. B.-né végrendeletében azt a világos és határozott szándékát nyilvánította, hogy halála után az általa rendelt hagyományok, ajándékok, nyugdíjak és egyéb kifizetések levonása után fennmaradó összes ingó és ingatlan vagyonából egy gróf B. fiági hitbizomány létesíttessék; meghatározván, hogy a gróf B. családból kijelölt kedvezményezettek milyen sorrendben vannak hivatva a hitbizomány átvételére, egyúttal a hitbizomány mindenkori birtokosát arra kötelezván, hogy nővérenek T. A.-nak élete tartamára 30000 K.-t tehermentesen tartozik kifizetni; ezzel szemben azonban végrendeletének utolsó bekezdésében akként rendelkezett, hogy ha nővére T. A. a hitbizományt fenti feltételek mellett átvenni akarná, abban az esetben ő lesz hivatva kivételesen mint nő, gróf B. I.-t megelőzőleg a hitbizományt átvenni, mely halála után közvetlenül nevezett gróf B. I.-ra esik s ennek elhaltával az elől elrendelt sorrendben az ott megnevezettek.

A családi hitbizományok tárgyában 1862. évi október hó 9-én kibocsátott, a hitbizományokra vonatkozó anyagi jogszabályokat tartalmazó s a törvénykezési gyakorlatban szabályozónak elfogadott kir. leirat 9. §-a értelmében a leánymaradéknak rendszerint nincs igénye a hitbizományokra s abban az esetben is, ha az alapító nyilván azt rendelte, hogy a fiág kihaltával a hitbizomány a leány-

ágakra szálljon át, ez a finemzedék számára meghatározott rend szerint történik s a hitbizományi birtokhoz jutott ágnak fiörökösei a leányörökösöket megelőzik. Eöböl nyilvánvaló, hogy nő a hitbizományban birtokosa, még kevésbé első birtokosa az anyagi jogszabályok szerint nem lehet. És így az elsőbírók az özv. gróf B. B.-né által alkotott végrendeletnek azt a részét, amely szerint T. A. a végrendelettel által létesíteni kívánt gróf B. fiági majoratusnak elsősorban való átvételére feljogosított, helyesen nyilvánították hatálytalannak.

Azonban nyilvánvaló, hogy örökhagyónak szándéka ezen intézkedés felállításával kiválóan arra irányult, hogy nevezett nővére saját választásához képest a hitbizományul szánt vagyont élete tartamára haszonélvezni jogosult legyen; az örökhagyónak ebben az irányban nyilvánult akarata pedig kétségtelenül megvalósítható abban az esetben, ha kimondatik, hogy az örökhagyó végrendelete értelmében létesítendő hitbizomány csakis T. A. elhalálózásával lép hatályba s ennek jogi folyamánként a végrendeletben kijelölt hitbizomány birtokos és várományosok arra kötelezettek, hogy a hitbizományi felállításának engedélyezését, T. A. élethossziglani haszonélvezeti jogának épségben tartásával s annak megszüntétől kezdődő joghatálylyal tartoznak kérelmezni; mert a hitbizománynak ily módon való felállítása sem nem lehetetlen, sem tiltó törvényes rendelkezésbe nem ütközik. (Curia 1909. április 2. 12. sz.)

*

136. Az özvegyi jog a kötelesrészt rendszerint nem terhelheti; de ez a jogszabály csak abban az esetben nyer alkalmazást, ha a hagyatéki vagyonnak a kötelesrészen felüli jövedelme az özvegy tisztességes ellátására elegendő. (Curia 1909. március 9. 473. sz.)

*

137. A végrehajtási kérelem alapját tevő ítélet szerint a végrehajtást szenvedők, mint néhai K. M. örökösei, a 180 K tőkében és járulékaiban a sztapári 847. sz. tkvi betétben felvett ingatlanok, továbbá a hagyatéki leltárban felvett ingók értéke erejéig, nem pedig azokra vezetendő végrehajtás terhével lettek marasztalva, következésképp a végrehajtató a hagyatéki vagyon értéke erejéig a végrehajtást szenvedőknek bármely vagyonából szerezhet kielégítést. És minthogy a hagyatéki vagyonnak, de csupán a hagyatéki ingóknak is az értéke az ítélet rendelkező része szerint a végrehajtató követelését tetemesen meghaladja, ennél fogva a végrehajtásnak a végrehajtást szenvedők ingóira helye van, ennél fogva az elsőbíró végzésének fentebb megjelölt részét a rendelkező rész szerint meg kellett változtatni. (Curia 1909. február 18. 676. sz.)

*

138. A Curia már több ízben kimondotta, hogy a házastársak különélése esetében az ideiglenes nőtartás célja az, hogy addig, míg közöttük a vagyoni kérdések a házassági kötelék felbontása iránti perben véglegesen rendeztetnének, a nő megélhetése biztosítható; mihez képest, ha a nő bír oly jövedelemmel, amelyből a vagyoni viszonyok végleges rendezéséig magát illően fenntarthatja és ezzel szemben a férj vagyona nem oly tetemes, hogy nejjének jövedelmét pótolhatja anélkül, hogy vagyoni hátrányt szenvedne, a nő részére ideiglenes tartás nem rendelhető, már pedig a felebbezési bíróság a peresfelek társadalmi állásának tudatában ítéletének meg nem támadott s a felülvizsgálati eljárásban már ez oknál fogva is irányadó tényállásban azt állapította meg, hogy felperes vagyona és jövedelme annak megélhetésére elégséges, mihez képest arra tekintettel, hogy felperes alperes vétkeisége esetében sem jogosult attól ideiglenes női tartást követelni, a felebbezési bíróság nem sértett jogszabályt, midőn a különélés okaira vonatkozható tényállás megállapítása nélkül felperest keresetével elutasította. (Curia 1909. március 17. I. G. 223/1908. sz.)

*

139. Az 1874:XXXIV. t.-cz. 57. §-ában foglalt tiltó jogszabály nem zárja ugyan ki, hogy az ügy tárgya értékének valamely meghatározott részértékét kösse ki az ügyvéd díjai és kiadásai megterítésére és megjutalmazására, ez a kikötés azonban csak akkor foghat helyt, ha úgy az ügy tárgyának az értéke, mint a kikötött hányadrész értéke is összegszerűleg meg van állapítva. Midőtt azonban ennek a két kelléknek egyike sincs meg, a határozatlan s az esetlegességeknek kitett vagyontárgy hányada s így maga a vagyonnak felerésze lévén jutalomdíjul kikötve, az nyilvánvaló az ügytárgy hányadának burkolt alakban való magához váltását foglalja magában s mint ilyen az 1874:XXXIV. t.-cz. 57. §-a szerint tiltott ügylet. (Curia 1909. április 6. 416/1909. sz.)

*

140. Az A) alatti váltó Drezdában, Németországban állított ki és K. A.ra intézvénnyeztetett, akinek lakhelyeként (telepeként) a váltón az Oroszországban levő Moszkva jelöltetett meg. Köztudomású, hogy az Oroszországban szokásos ó idő számítása eltér a Németországban szokásos Gergely-naptár szerinti időszámítástól és hogy a közforgalomban a mindkét ország időszámításának megfelelő időpontot a kétféle időszámítás egymásmelletti kiténtetésével szokás megjelölni. Eszerint a váltón a kiállítás idejeként megjelölt időpont (18/31 Mai 1907) és a lejáratként megjelölt időpont (18/31. augusztus 1907.) annyit jelent, hogy a váltó azon a napon kelt, illetőleg járt le, amelynek a Gergely-naptárszerű németországi

időszámítás szerint 1907. május 31-ike, illetőleg augusztus 31-ike, az oroszországi időszámítás szerint pedig 1907. évi május hó 18-ika, illetőleg augusztus 18-ika felel meg. A kiállításnak és a lejáratnak ily megjelölése csak akkor volna határozatlan, ha a kétféle időszámítás szerinti megjelölés nem esnék ugyanarra a napra. Ezt alperes sem állította, a tábla pedig hivatalból meggyőződött a kétféle megjelölés egybevágó voltáról. Alaptalan az az alperesi előadás, hogy a fentemlített időpontmegjelöléseket úgy kellene érteni, hogy a váltó 1907. május 18—31-ig, illetőleg augusztus 18—31-ig lefolyt napok közül valamely napon állított ki, illetőleg járt le; mert a jognyilatkozatoknak a váltónyilatkozatokra is vonatkozó általános szabálya értelmében a jognyilatkozatokat a forgalomban szokásos módon és jóhiszeműen kell érteni, eszerint pedig a váltó kiállítási és lejárat napjának megjelölése a fent kifejtett értelemben veendő.

Ekkép a váltó kiállításának és lejáratának napja a váltóból határozottan kitűnik és így a váltóban úgy a magyar váltótörvény 3. §-ának 4. és 8. pontjaiban, mint a bíróság előtt ismeretes és a magyar váltótörvény 96. §-a értelmében figyelembe veendő német váltórendszabály 4. cikk 4. és 6. pontjaiban megjelölt és a magyar váltótörvény idézett rendelkezéseivel azonos módon meghatározott váltói kellékek megvannak. (Curia 1909. február 3. 819/V. 1908. sz.)

*

141. A felek a váltón alapuló kölcsönt akkor vették fel, amikor mint házastársak együttéltek. Az eredetileg 6000 K-ás kölcsön a házásélet tartama alatt történt törlesztések folytán apadt 3000 K-ra. Felperes nem tagadta, hogy a váltón alapuló kölcsönt közösen vették fel. Tekintve, hogy a kölcsön felvétele idején a házastársak még együtt éltek, azt kell bizonyítottan elfogadni, hogy a váltón alapuló tartozás a peresfelek közös tartozása volt; ennél fogva felperes azáltal, hogy a kereseti váltóösszeg felét, vagyis a kereseti összeget kifizette, csak kötelezettségének tett eleget, amiből következik, hogy a kereseti összeg megfizetését alperestől jogosan nem igényelheti. De nem igényelheti azért sem, mert a felek akarata, tekintve az akkor még fennállott házastársi együttélést, nyilván nem irányult a váltó kiállításakor arra, hogy a felek egymás irányában váltói kötelezettséget vállaljanak.

Ezekhez képest felperest keresetével elutasítani kellett. (Curia 1909. március 16. 771/1908. sz.)

*

142. A takarékpénztári betéti könyvecske csak abban az esetben tekinthető ugyan előmutatóra szóló papírnak, ha az azt kiállító pénzügyintézet alapszabályainak intézkedése alapján a betétösszeget a

könyvecske bemutatójának kifizetni köteles, hogy pedig az alperes pénzügyintézet alapszabályai ilyen intézkedést tartalmazzanak, a perben nem is állított és így nem bír megállható alappal a másodbíróság ítéletének az a jogi felfogása, hogy már a betéti könyvecske mint előmutatóra szóló papír jogi természetéből következik, hogy a felek az abban kitüntetett kamatlábtól egyoldaluan el nem térhetnek, mind amellet helyes másodbíróságnak az a jogi döntése, hogy a betéti könyvecskében kitüntetett kamatláb a felek kölcsönös megállapodásának tekintendő, amelytől ellenkező kikötés hiányában egyik fél sem állhat el, a másiknak akár kifejezett, akár concludens tényekből vonható hozzájárulása nélkül.

Mínthogy pedig a másodbíróság ítéletének többi helyes indokai szerint meg nem állapítható, hogy a felperes a betéti könyvecskében kitüntetett kamatláb leszállításához a maga részéről is hozzájárult volna . . . a Curia a másodbíróság ítéletét az itt felhozott és a benne foglalt ezekkel nem ellenkező indokokból hagyta helyben. (Curia 1909. április 27. 92/V. sz.)

*

143. A felperes határozottan nem tagadta azt, hogy a kereseti váltót utólagosan ő telepítette, de ennek jogosultságát a körülményekből következteti, hogy az alperesek saját előadásuk szerint oly kölcsönért vállalván váltói kötelezettséget, amely kölcsönt az elfogadó a felperes takarékpénztártól vett fel s amely a dolog természete szerint ugyancsak felperes takarékpénztárnak, tehát felperes intézetében volt visszafizetendő: felperes jogosan tüntethette ki a váltón a saját telepét, mint fizetési helyet. Tekintve azonban, hogy ez a körülmény magábanvéve nem állapítja meg a váltóhitelezőnek azt a jogát, hogy a váltót külön megállapodás nélkül, utólag telepíthesse, ily különös megállapodást pedig felperes nem is vitat, az utólagos telepítést jogtalannak s a telep helyén felvett óvást a visszakereseti jog fentartására alkalmatlannak kellett tekinteni. (Curia 1909. február 16. 843/908. sz.)

Lapszemle.

A hagyatéki eljárásra való illetékesség kérdéseit tárgyalja a Jogtudományi Közlöny f. évi 6. számában dr. *Ladányi Béla* budapesti kir. járásbíró. Az 1894: XVI. t.-cz. 7. §-a bizonyos logikai sorrendben állapítja meg az illetékes járásbíró megválasztására irányadó mozzanatokat, ami a gyakorlatban sokszor figyelmen kívül hagyatik és helytelen határozatokra vezet. Az illetékességet meg-

állapító mozzanatok: 1. örökhagyó utolsó rendes lakhelye; 2. halálának helye; 3. a hagyatéki vagyon fekvése; 4. az örökösöknek törvényileg megengedett megállapítása és 5. a megelőzés, anélkül azonban, hogy ezen mozzanatok sorrendjétől eltérésnek helye lenne és e tekintetben a feleknek szabad választási joguk volna. Nevezetesen: 1. a főszabály az, hogy rendszerint az örökhagyó utolsó rendes lakhelyének bírósága illetékes. Ehhez csatlakoznak azután a mellékszabályok, úgymint: 2. az örökhagyó halála helyének bírósága illetékes, ha *a)* örökhagyó több bíróság területén birt rendes lakással és ezek valamelyikén halt el, vagy ha *b)* az ország területén egyáltalán nem volt rendes lakása (és pedig nemcsak az elhalálozás időpontjában nem, hanem azelőtt sem); 3. a hagyatéki vagyon létezésének helyén lévő bíróság illetékes, ha örökhagyónak az ország területén nem volt rendes lakása és nem is itt halt el; 4. ha örökhagyó *a)* több bíróság területén birt rendes lakással, de másutt halt el; vagy *b)* az ország területén nem birt rendes lakással és a hagyatéki vagyon több bíróság területén fekszik: a több bíróság közül az illetékes, melyhez előbb érkezett az örökösödési eljárásra vonatkozó valamely beadvány. Azonban 5. ha örökhagyó több bíróság területén birt rendes lakással, úgy a 2. *a)* pont alatti illetékességtől eltérésnek van helye az érdekelteknek a hagyatéki eljárás elrendelése előtt létrejött megállapodása folytán, melylyel a rendes lakhelyek bíróságai közül akármelyiket jelölhetnek ki. Az 1—4. alatti szabályok ezen sorrendben alkalmazandók, egyben minden előző szabály alkalmazhatósága kizárja a későbbi szabály alkalmazását. A rendes lakhely a törvényben definialva nincsen és erre nézve sem teljesen tisztázottak a fogalmak. Rendes lakhelynek az a község tekintendő, ahol az illető személynek közéleti, szellemi, üzleti, ipari vagy egyéb tevékenysége összpontosul, avagy magánéletviszonyainak központja van, habár az illető helyen nem is állandóan van letelepedve, hanem csak átmenetileg lakik.

*

Az osztályrabocsátás a kir. Curia gyakorlatában, amint azt *dr. Staud Lajos* curiai bíró a Jogtudományi Közlöny f. évi 6. számában kifejti, újabban régi jogunktól teljesen eltérő felfogással szabályoztatik. Míg eddig az volt az 1840. évi VIII. t.-cz. 2. §-a alapján a helyes álláspont, hogy a leszármazók részéről előre

kapott érték törvényes öröklés esetében rendszerint beszámítandó és kivétel csupán csekélyebb szokásos ajándékozások esetében vagy akkor engedhető, ha a beszámítás kifejezetten kizáratott (Frank osztó igazság I. 483. nyomán a kir. Curia még 6414/903. sz. ítéletében, ugyanígy Zsögöd, Zlinszky, Kern), addig legújabbban a kir. Curia következetesen kimondja, hogy az örökhagyó által ennek életében a leszármazónak kifejezetten ajándékozott vagyon osztályrabocsátás tárgyát nem képezi, mert az ajándékozásban, mint hárulási jogcímekben, a betudás elengedése már bennfoglaltik (1756/908., 986/908.) és mert az ideigl. törv. szab. 8. §-a az ajándék ellen csak a köteles részt védi meg és így az ajándékozással szemben csak az azzal sértett köteles rész kiegészítése, de nem az ajándékozott vagyonnak az osztálynál való számításba vétele követelhető (2431/908., 4224/908.). A Curia tehát a kétségtelenül betudandó, hozományul önállósítás vagy családalapítás stb. céljából történt és ellenszolgáltatás, kötelezettség hiányában szintén csak ajándék jellegével bíró juttatásoktól megkülönbözteti azt, ami kifejezetten ajándék címén adatott és az „ajándék” címén adott ajándéknak, csupán ezen jogcím megemlézése folytán, azt a hatást tulajdonítja, hogy az az ajándékozott vagyonnak osztályrabocsátását épen azért kizárja. Megfelel ez az álláspont az osztrák ptk. 791. §-ában foglalt rendelkezésnek, de ellentétben áll a magyar öröklési jog és nevezetesen az 1840: VIII. t.-cz. 2. §-a szellemével, mely ha örökhagyó részéről sem végrendeletben, sem szerződésben kifejezett ellenkező akarat útjában nem áll, a leszármazóknak teljesen egyenlő mérték szerinti öröklését írja elő. Az ajándéknak azt a hatályt tulajdonítani, hogy annak osztályrabocsátása épen az ajándék jogcíménél fogva ki van zárva, annyival helytelenebb, mert létezhet-e más valami, amit betudni lehet, mint olyat, amit ellenérték nélkül, tehát ajándéku kapott a leszármazó? Azt pedig nem tudjuk megérteni, hogy miért zárná ki, illetve mi adja meg az ajándékozás pusztá jogcímének azt az erőt, mely kizárja az egyenlő mérték szerinti öröklést? Ehhez előbb igazolandó volna a belső oka, etikai alapja vagy legalább családjogi jelentősége annak, hogy az egyik ajándék: a hozomány vagy önállósításra, családalapításra adott vagyon miért nem olyan, mint a másik: a „jogcímes” ajándék? A Curia erről nem nyilatkozik, de a kérdés eldöntésébe belevegyit egy másik, teljesen önálló jogintézményt, t. i. a kötelesrészt. Amde a két intézménynek az a szembeállítása, melyet a Curia

ítéleteiben találunk, helytelen. Mert az, hogy az ajándékozásnak az ideigl. törv. szab. 4. és 8. §-ában felállított korlátai csak a köteles része vonatkoznak, csupán azzal a jelentőséggel bír, hogy a köteles rész megsértése esetében, annak az ajándékozott vagyomból való kiegészítése is követelhető, míg tudvalévőleg az osztályrabocsátandó vagyomból ezen czímen visszaadni sohasem kell semmit. De nem következik ebből és sehol sincs kimondva az, hogy az ajándék osztályrabocsátás tárgyát sem képezné, az 1840: VIII. t.-cz. 2. §-a tehát az ideigl. törv. szab. rendelkezéseitől teljesen függetlenül az ajándékozásra is alkalmazandó. Az ajándékkal szemben nemcsak a köteles rész, hanem az egyenlő osztály is egyaránt megvan védve jogunkban azzal az egyetlen különbséggel, hogy csupán utóbbi czímén az ajándék visszaszolgáltatásának nincs helye.

Közlemények.

A Magyarországi kir. közjegyzők országos egyletének központi bizottsága mult hó 19-én tartotta ülését Szabó Albert kir. közjegyző irodájában.

Jakab Géza elnök üdvözli az ülésen megjelenteket. Megköszöni a megválasztásában nyilvánuló bizalmat, melyet különösen azért becsül nagyra, mert az elnöki székben nagyérdemű elődök helyét foglalja el. Ezután elnök az ülést megnyitja és a jegyzőkönyv vezetésével dr. *Gramling Elemér* királyi közjegyzőhelyettést bízta meg. Bejelenti ezután az elnök, hogy az egyletre vonatkozó nyomtatványokat és iratokat átvette, s hogy a debreczeni kamara áttette 1909. évi február 7. napján tartott rendes évi közgyűlésének jegyzőkönyvi másolatát, melyben kegyeletesen megemlékezett Zimányi Alajos elhunyt elnökről. Az ülés elnök bejelentéseit tudomásul veszi.

Elnök az Országos Egylet 25. éves fennállása alkalmával előterjeszti, hogy ezen nevezetes évforduló megfelelő módon és pedig különösen egy az év folyamán tartandó rendkívüli (ünnepies) közgyűléssel volna ünneplendő, s az ünnepségek keretében a legalkalmasabb módon lehetne szóvá tenni a kari sérelmeket. Indítványozza elnök, hogy a közgyűlés előkészítésére bizottság küldessék ki, melynek tagjaiul saját magán, mint elnökön és dr. Szécsi Ferencz titkáron kívül javaslatba hozza: Pongrácz Kálmán, dr. Sziklay Zoltán, Szabó Albert, dr. Lipcsey Péter és dr. Cottely Géza királyi közjegyzőket.

Pongrácz Kálmán kir. közjegyző a megtiszteltetést megköszönve kijelenti, hogy az azzal járó kötelezettségeknek elfoglaltságára való tekintettel eleget nem tehetne, s kéri, hogy az ülés kiküldetését mellőzze. Az ülés elnök indítványát elfogadja, s az előkészítő bizottság tagjaiul egyhangulag kiküldi *Jakab Géza* elnökön és dr. *Szécsi Ferencz* titkáron kívül: dr. *Sziklai Zoltán*, *Szabó Albert*, dr. *Lipcsey Péter* és dr. *Cottely Géza* királyi közjegyzőket.

Dr. Körösi Bertalan beszterczei királyi közjegyzőnek a kolozsvári királyi ítélőtábla elnökéhez intézett előterjesztését a községi jegyzők magánmunkálataira vonatkozó szabályrendelet sérelmeinek orvoslása tárgyában dr. *Sziklay Zoltán* előadó ismerteti. Dr. Körösi Bertalan beszterczei kir. közjegyző egy az Országos Egylet elnökéhez intézett beadvány kapcsán tudomására hozta az Egyletnek, az ő külön indított actióját a községi jegyzők magánmunkálatainak beszüntetése, illetőleg korlátozása végett, melynek során előterjesztéssel fordult a kolozsvári ítélőtábla elnökéhez s különösen az örökösödési bizonyítványok tekintetében és concret esetek felsorolása mellett kérte, hogy hatáskörében megfelelő módon intézkedjen, mire a táblai elnök a maga részéről az Igazságügyi miniszterhez intézett előterjesztést, melyre még válasz nem érkezett.

Párhuzamos a fenti actióval a községi jegyzők mozgalma a hagyományi bizonyítványokkal való eljárás kérésére irányuló jogsultságuk elismerése tárgyában, melynek során viszont a belügyministeri döntés áll küszöbön. Dr. Körössy Bertalan tehát aziránt fordult az Egyletnek, hogy a fenti cél érdekében tett és teendő lépéseiben a lehetőséghez képest támogassa.

Előadó határozati javaslatot terjeszt elő, mely szerint a concret esetek országos mozgalom keretében gyűjtendőek volnának, mire élénk vita indult meg. — *Dr. Róth Zsigmond* kiemeli, hogy az Országos Egylet közgyűlésén határozatilag utasított a központi bizottság, hogy az összes kari sérelmek részletes feltárásához memorandumot készítsen elő az Igazságügyminiszterhez, a felvetett kérdés tehát ezen memorandum keretében részletként volna beillesztendő. Külön lépésekre annál kevésbé van szükség, mert az örökösödési bizonyítványokkal való eljárás mindinkább gyérülőben van. — *Dr. Sziklay Zoltán* előadó szerint az előterjesztést tett királyi közjegyző már bizonyos eredményre hivatkozhatik, helyénvaló tehát, hogy őt törekvésében az egylet az egész közjegyzői kar tekintélyével támogassa. A kérdést szóló elsőrangú fontosságúnak tartja, amennyiben az számos vidéki közjegyzőnek létérdekét érinti. — *Szabó Albert* a konkret eseteket felhasználandónak véli a közgyűlési határozat által contemplált memorandum keretében, s a külön actiót már csak azon szempontból is mellőzendőnek tartja, hogy az általános reform sürgetésének kellő komolysága megóvassék. — *Dr. Szécsi Ferencz* a vitatott tárgyhöz meg-

említi mint felhasználható érvet, hogy eredetileg épen azon privilegisált helyzetből kifolyólag utasítottak az ingyenes hagyatékok is a királyi közjegyzők munkakörébe, hogy az összes hagyatékok tárgyalását ők látják el; az elvet később az örökösödési bizonyítványokkal áttörték, de a kötelezettség megmaradt. — *Dr. Cottely Géza* szerint örökösödési bizonyítvány kibocsájtása esetén a kincstár is károsul, mert az ingatlanok értéke magasabb a rendes hagyatéki eljárásban, ami magábanvéve is anomália. — *Dr. Lipcsey Péter* utal arra, hogy ő már régebben készített egy munkát, melylyel állást foglal amellett, hogy az örökösödési bizonyítványvaló eljárás közérdekből szüntessék be, mert a hagyatéki eljárásnak legfontosabb célja a telekkönyvi állapot rendezése, már pedig örökösödési bizonyítvány kiadása esetén a tényleges birtoklás alapján való tulajdonjogbejegyzés lehetetlen.

Elnök a vitát bezárja és összegezvén annak eredményét, javaslatára az ülés határozatilag kimondotta, hogy az Igazságügy-ministerhez az Országos Egylet közgyűlési határozatához képest teendő általános előterjesztés egyik részletkérdése lesz az örökösödési bizonyítvány reformálásának sürgetése, de ettől függetlenül a Belügyministerhez is felterjesztés fog intézteni, hogy közgeit a községi jegyzők magánmunkálatairól szóló belügyministeri rendelet betartására utasítsa, s mondja ki a községi jegyzők illetéktelenséget az örökösödési bizonyítvány iránti kérelem előterjesztésére; egyúttal pedig az ülés jegyzőkönyvileg elismerését nyilvánítja *dr. Körössy Bertalan* beszterczei királyi közjegyzőnek a buzgóságért, melylyel a kar érdekeit szíven viseli.

Dr. Szécsi Ferencz előadó a telepítési törvény javaslatára hívja fel a bizottság figyelmét. A törvényjavaslat jelenleg még abban a stádiumban van, hogy annak anyaga még megfelelőleg alakítható, illetőleg remélni lehet, hogy a szakkörök észrevételei a törvény meghozásánál figyelembe vétetnek. A törvénynek számtalan intézkedése van, mely megfelelőleg változtatva alkalmas volna a közjegyzői ügykör jogszerű kiterjesztésére. Ezt kívánja a közérdek is, mert az állam annyi áldozatot hoz az országosnak tervezett birtokreform létesítésénél, hogy méltán helyén van a közokirati kényszerben rejlő nagyobb erkölcsi garancia. Előadó javasolja, hogy a kérdés megvizsgálására szűkebbkörű bizottság küldessék ki. Az elnök és *dr. Róth Zsigmond* hozzászólása után, a bizottság határozatilag kimondja, hogy a kérdés megvizsgálására szűkebb bizottságot küld ki, melynek tagjaivá egyhangulag megválasztottak: *Szabó Albert*, *dr. Szécsi Ferencz* kir. közjegyzők és *dr. Holitscher Szigfrid* kir. közjegyző-helyettes.

Elnök bejelenti, hogy tagul leendő felvételüket kérik: *dr. Bárdió György* kaposvári, *dr. Rusa Ernő* szigetvári és *dr. Szöllőssy István* gödöllői kir. közjegyzők. Az ülés elnök előterjesztésére

tagokul egyhangulag felveszi: *dr. Bárdió György* kaposvári, *dr. Rusa Ernő* szigetvári és *dr. Szöllőssy István* gödöllői kir. közjegyzőket, még pedig 1909. évi január hó 1. napjától kezdődő hatálylyal s erről a felvetteket és egyleti pénztárnokot jegyzőkönyvi kivonatok kapcsán értesíteni rendeli.

Elnök bejelenti, hogy az Országos Egyletbe segélyezésért fordultak oly elhunyt kir. közjegyzők hátramaradottjai, akik az országos egyletnek részben egyáltalán nem voltak tagjai, részben a tagdíj nemfizetése miatt töröltettek a tagok sorából. A bizottság az alapszabályok idevonatkozó szakaszai alapján kérvényezőket elutasítja és egyúttal *Pongrácz Kálmán* királyi közjegyző indítványára kimondja, hogy azon kérvényeket, melyeket nem az Országos Egylet tagjainak özvegyei nyújtanak be segélyezésért, az elnök a saját hatáskörében utasítsa vissza.

Ezzel a napirend kimerítettén, elnök az ülést berekeszti.

*

A kir. közjegyzők részéről az országgyűlési képviselőválasztók névjegyzékének őrizetbe vételeért felszámítható díjak. A m. kir. belügyminister N. vármegye alispánjának felterjesztése folytán az igazságügyministerrel egyetértőleg 143829/1908. szám alatt a következő rendeletet bocsátotta ki: Az országgyűlési képviselőválasztásoknál a területi alapot nem az egyes községek, hanem a választókerületek képezik, s így a választóknak községenkénti összeírása, vagyis névjegyzékei különálló okiratoknak nem tekinthetők, hanem mint a kerületi névjegyzékeknek alkatrészei összefüggésükben egy okiratot képeznek: ennélfogva a választói névjegyzékek őrzése választókerületenkint egy-egy okirat őrzése gyanánt díjazandó. Vagyis jelen esetben miután alispán ur jelentése szerint a nevezett közjegyzőnek N. vármegye négy választókerületének választói névjegyzéke adatott át megőrzés végett: az őrzési díjak a négy kerületi választói névjegyzék mint négy külön okirat után lettek volna felszámíthatók. Nem volt tehát helyes sem a nevezett kir. közjegyző díjfelszámítása, ki a székhelyére illetékes 148 község névjegyzékeinek őrizetbe vételeért külön-külön számított fel díjakat, sem pedig az alispán urnak határozatában kifejezésre juttatott azon nézet, hogy az őrizetbe adott négy választókerületi névjegyzék egy okiratot képez. Végül figyelmeztetésképen meg kell jegyezni, hogy alispán ur tartalmilag helyesen rendelkezett ugyan, midőn a közjegyzőnek évenkénti 5 koronánál maga-

sabb díjat nem utalványozott; nem rendelkezett azonban forma tekintetében helyesen, midőn a közjegyző követelését megállapította, illetőleg elutasította, mert mint arra a felebbezés helyesen hivatkozik, a közjegyző díjait törvény állapítja meg, azok a letevő fél részéről megállapítás tárgyát nem képezhetik, hanem a felszámítás sérelmessége esetén a közjegyző személyes bírósága előtt az 1874 : XXXV. t.-cz. 206. és 207. § aiban meghatározott panasz emelendő. A helyes határozat tehát az lett volna, ha a központi választmány 40, illetőleg a jelen esetben követelhető 160 korona összeget kiutalványoz, az ennél magasabb összeg kiutalását megtagadja, s egyidejűleg a felszámítás sérelmes volta alapján az idézett §-okhoz képest a közjegyző ellen a b.-i kir. járásbírósnál panaszt emel. Felhívom alispán urat, hogy a nevezett közjegyzőt jelen leiratom tartalmáról egész terjedelmében értesítse.

*

Adatok a községi jegyzők magánmunkálataihoz. A debreceni ügyvédi kamara évi jelentései panaszkodnak amiatt, hogy egyfelől a zugírást rendkívül terjed, másfelől az ügyvédi képviselőt nem respektáltatik. Különösen a községi jegyzők működése bír pusztító hatással. Kiemeli, hogy Nyiregyházán a városi tisztviselőknél s ezek között még a tanácsnokoknak is katonai és más közigazgatási ügyekben díjazásért magánmunkálatokat szabad végezni.

Marostorda vármegye pénteken délelőtt tartott rendkívüli közgyűlésén a napirend előtt báró Bálint András interpellációt intézett az alispánhoz a székely kirendeltségnek azon intézkedése miatt, hogy ingyen jogsegélyt ad a népnek. Azáltal, hogy az ügyvédek ingyen teljesítik ezt, a jegyzők jövedelmükben megkárosíthatnak. Az alispán azt válaszolta, hogy azt senki sem kifogásolhatja, ha a nép ingyen jogsegélyhez jut. A közgyűlés az alispán kijelentését tudomásul vette. Eszerint akadt már egy oly hang is, mely szerint a jegyzőknek joga a „jogsegély“ nyújtás, s a jegyzők féltek ennek ingyenes nyújtásától az ő „megélhetésük forrásait.“

*

Hitelesítési kényszer. A nagyvárad kir. tábla f. é. 220. számú végzésével visszautasított egy telekkönyvi ügyben ügyvéd által ellenjegyzett felfolyamodást azzal az indokolással, mert a meghatal-

mazás nem volt hitelesítve, az 1868 : LIV. t.-cz. 553. §-a szerint pedig az ügyvédek részére kiállított meghatalmazásnak perenkívüli ügyekben hitelesítve kell lennie, miután a hivatkozott törvényszakasz azt mondja, hogy az ügyvéd részére kiállított meghatalmazás, ha az nem törvénykezési ügyre vonatkozik, hitelesítendő.

*

Az 1909. évi adótörvények. Az 1909-iki adótörvények a Corpus Juris Hungarici külön lenyomataképen jelentek meg. E kiadás hasznavehetőségét kétségen kívül helyezi az, hogy köztudomás szerint a Corpus Juris Hungarici a legjobban s legmegbízhatóbban szerkesztett törvénykiadásunk s hogy az adótörvények kötetéhez is dr. Márkus Dezső, a Curia kisegítő bírása készített bő magyarázó jegyzeteket. Egyik főelőnye e kiadásnak még az is, hogy az egyes törvények általános indokolásán kívül közli a ministeri indokolást és a képviselőház pénzügyi bizottságának jelentését is. E kötetben megvan az új adótörvények egész complexuma, nevezetesen: a földadókataszterről és a földadó százalékaról szóló törvény, a házadóról, tőkekamat- és járadékadóról, a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok kereseti adójáról, az általános kereseti adóról, a jövedelem-adóról, a közszolgáltatások egyesített kezeléséről s a közadók kezeléséről szóló törvények. A pontos betűrendes tárgymutatóval ellátott 16 ives kötet a Franklin-Társulat kiadásában jelent meg; ára füzve 8 K.

*

Személyi hírek. Kinevezettek kir. közjegyzőkké dr. *Streitman Gyula*, jászberényi ügyvéd Jászapátiba és dr. *Horthy István* beregszászi kir. közjegyzőhelyettes Ilosvára. Meghalt dr. *Matolcsy Sándor*, váci kir. közjegyző.